

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

69. ÉVFOLYAM

1999. DECEMBER

No.6 (319), Vol. 69, DECEMBER 1999, USPS 178-560

6. SZÁM

ÜDVÖZÍTŐ SZÜLETETT NEKTEK

LUKÁCS 2:1-20

Hamar ránk köszönt a szent karácsony, ez a drága ünnep, melyen az egész földnek öröme leszen, mert angyali seregek adják hírül, hogy megszületik, azaz megszületett az Úr Krisztus, az Üdvözítő. Ó, mennyire is sietünk illenek, hogy mi is Betlehembe érjünk és meglássuk a csodát, s az Igének a története számunkra is élménnyé váljék. De hogyan is sietnénk, hogyan is varázsolhatnánk magunkat oda Betlehembe?, ez a nagy kérdés. S miért is mennénk, hiszen lehűznak azok a láthatatlan batyuk, amelyekben rejtőznek — s mégis ilyenkor felbukkannak — karácsonyi, vagy karácsonyra fogott tapasztalataink és átléléseink. Az emlékek oly elevenekké lesznek egykori karácsonyokról, gondtalan nagy családi együttlétekről, valahol otthon, meghitt körben . . . a fájdalmak, hiszen még az emlékek is fájnak, mert idegenben ér el ez az ünnep, ahol nem vagyunk "otthon" a szó legszorosabb értelmében, s még egyedül is talán, éppen ebben az évben elárvultan, élettárs nélkül . . . az izgalmak és

külsőségek, amikkel a rohanó élet terhel minket, s ami elveszi a hangulatot, megfoszt a csendes áhítattól . . . az aggodalom, hogy mi lesz még a világban, s mi lesz a mieinkkel, a szeretteinkkel, a véreinkkel, itt és odaát . . . a félelem, ami a betegé vagy az öregé, akik előtt inkább sötét már az út és kérdés, meddig bírják-e még ezt a földi vándorlásban.

Ezek a batyuk, s még sok más batyu is, ami nyom, úgyhogy a készülés, az ünnepesség veszít a lényegből, majdhogy közömbössé tesz. Mit is csináljunk ezekkel a batyukkal? Bevihetjük-e ezeket az ünnepbe, ezekkel küszködve hallgathatjuk-e az angyali üzenetet az egész föld öröméről? Hát persze! Csak elmélkedjünk azon, ami ott Betlehemben történt. Minden, ami addig tartozott az emberiséghez, az öröme és bánatok, a bukások, a bűnök, vagy éppen sikerek és eredmények nem voltak egyszerűen véletlenek, mintahogy a pásztorok, ki-ki a maga életbatyujával, sem voltak véletlenek ebben a nagyszerű történetben. Ott, nekik hangzott fel az angyali szózat, nekik, ahogy éppen voltak, hogy Üdvözítő született ma nektek! Mekkora csoda ez, hogy Isten így közelít meg minket, pontosan akkor, amikor az a benyomásunk, hogy elérhetetlen, mert batyuink takarnák el látásunk elől.

Amikor sötét az éjszaka, amikor vigyázni kell, hogy vad ne ragadjon ki bárányt a nyájából, amikor az ember éppen elfordulóban van, hogy ne is tudna erről a Magasságosról, akkor, akkor ér el az üzenet, szólal meg az ige időtlen időkön át, jóformán úgy, hogy egyszerre halljuk a pásztorokkal az angyal biztatását: Üdvözítő született ma nektek! Az esemény nem az akkori pásztoroké, nincs kisajátítva egyetlen helyre, hanem átöleli a világot téren és időn keresztül. Isten olyan közel jön hozzánk, hogy fel sem mérhetjük ennek a valóságnak a nagyszerűségét, hogy a betlehemi Kisdedben nyújtja ki felénk felkaroló és Magáhozölelő, drága kezét. És a pásztorok, úgy ahogy voltak, megindultak Betlehembe, mert meg kellett látniuk, hogy

hogyan is történt mindaz, amiről üzent nekik az Úr.

Nagy az a dolog, ami karácsonykor történik, olyan öröm terül a világra, ami az egész népnek lesz örömevé. Nincsenek kiváltságosak, nincsenek kismimizettek, nincsenek hajléktalanok vagy üldözöttek vagy menekültek, nincsenek egymásnak feszülő hadak, egymást gyűlölő néptörzsek vagy nemzetségek, nincsenek hazátlanok, nincsenek gazdagok és nincsenek szegények, akik netán kimaradnának, vagy akiket kihagynának ebből az örömből, amit az angyalok jelentenek meg, mert nincs csak egy is, akinek nem volna szüksége arra, hogy Üdvözítője legyen. Nem holnap, nem jövőre, hanem olyan kijelentésben, amely kétezer év óta mindenkor jelenné teszi a karácsonyt, hogy megszületett az Üdvözítő. Betelt az idő: beteljesedett az ígéret mindnyájunk számára.

Ezért lehet ismét Betlehembe menni, úgy, ahogy éppen vagyunk, azoktól a kisebb vagy nagyobb batyuktól leterhelten, hogy éppen azokon keresztül legyen újabb karácsonyi tapasztalatunkká az Isten nagyszerű, szerető, s megtartó közelsége. Aki azokat átveszi, s viszi, viszi, viszi, mígnem a keresztfán megvált bennünket terheinktől. Elképzeltető-e valamiképpen is ez a közelség, tudjuk-e azt jobban meghatározni, szebben szavakba önteni, művésziessébbé ábrázolni azoknál az egyszerű szavaknál és azoknál az egyszerű körülményeknél, ahogy Isten ebbe a világba jött és Magát közöttünk megjelenítette, amint Máriát választotta eszközéül emberré lételenek és a betlehemi istállóban a jászolt első emberi pihenőhelyének és hajlékának?

Hála legyen ezért Neki nemcsak az elsőért, hanem hogy az évszázadok során mindenkor elevenné tette a kijelentés közvetítésében ezt a bennünket megközelítő, hozzánk érkező valóságot, valahányszor csak és különösképpen ez az ige, ez a születéstörténeti ige a szívekhez szólhat és megtalálhatja a batyuik súlya alatt roskadó embereket át minden határon, vizek és hegyek fölött suhanva, hogy rázörgessen kunyhókra és palotákra, Üdvözítő született ma nektek! Neked is, aki olvasod, nekem is, aki írom: mert az örömhírt szét kell hordani ebbe a világba.

(Folytatás a 2. oldalon)

Az Ige testté lett

Zengjen a hála, dicséret!
Értünk az Ige testté lett,
Hogy bűnös szívünk elérje,
Ő jött el a föld éjébe.

Éjszaka jött e világra Ő,
Mint e világ világa,
Ő, Ki úr ég és föld felett,
Értünk e földön szolga lett.

Jött, hogy szeressen, szolgáljon,
Bűntől, haláltól megváltson,
Új teremtséssé így váljunk,
Hálából Vele szolgáljunk.

Ím, a testté lett Igében
Mennyei Atyánk hív néven,
Zengjen a hála, dicséret!
Értünk az Ige testté lett.

-Naastepad Tamás

☀️☀️ Pezseg egyházi életünk ☀️☀️

Magyarországi Evangélikus Egyházunkban az utóbbi időszakban több olyan esemény is történt, ami mindenképpen említést érdemel. Ezek a történések azt bizonyítják, hogy felgyorsult az ütem, és ez még indulatokat is kavart.

Az egyik ilyen jelentős esemény az, hogy végleges választ kaptunk a szervezendő, új Nyugati Egyházkerület püspöki székhelyére nézve: Győr! Ebben a kérdésben a révfülöpi Oktatási Központban megrendezett előkészítő tanácskozáson döntöttek az új egyházkerületet alkotó öt egyházmegye kiküldöttei. Győr versenytársa Sopron volt. A két város közötti versengést azért tudta Győr megnyerni, mert mellette több pratikus érvt tudtak felhozni a vitában résztvevők. Döntő volt a győri önkormányzat képviselőtestületének és személy szerint Balog József polgármesternek az a nagyvonalú gesztusa, miszerint az önkormányzat ingyen az evangélikus egyház tulajdonába adott olyan belvárosi ingatlant, amely alkalmas arra, hogy ott a püspöki hivatalt kialakítsák. Ezen túlmenően garantálta a polgármester, hogy

Győr városának jövőévi költségvetésébe beállítanak egy 25 millió forintos tételt, amit az evangélikus egyház a püspöki hivatal kialakítása során szabadon felhasználhat. Fontos érvként hozták fel Győr mellett a város központi fekvését, ahonnan könnyen elérhető az ország fővárosa, Budapest. A szavazás eredménye nem hagyott kétséget afelől, hogy ezek az érvek meggyőzték a küldötteket. Huszonheten voksoltak Győr mellett, míg Sopronra mindössze ketten szavaztak.

A leendő püspök személyére is tisztult a kép. Két püspökjelölt közül választhatnak majd az egyházközségek közgyűlései. Az egyik jelölt Smidéliusz Zoltán, a somogy-zalai egyházmegye esperese, a másik pedig Ittész János közszegi lelkész.

A második esemény meglehetősen indulatokat kavart az október eleji zsinati ülészen. Legutóbb arról írtam, hogy a területrendezés során a pesti egyházmegyet, amelybe Harmati Béla püspök gyülekezete, a deák-téri gyülekezet is tartozik, átsorolták az Északi Egyházkerületbe. Így az a furcsa

helyzet állt elő, hogy a Déli Egyházkerület püspöke olyan gyülekezetnek a lelkésze, mely nem tartozik a Déli Egyházkerülethez. A jelzett zsinati ülészen ezért törvénymódosító javaslatot terjesztettek a déli kerület kiküldöttei a zsinat plenáris ülése elé, hogy a pesti egyházmegyet csatolják vissza a Déli Egyházkerülethez. Cserébe a fejérkomáromi egyházmegyet sorolták volna az Északi Egyházkerülethez, bár ez az egyházmegye a leendő Nyugati Egyházkerülethez tartoznék. A javaslat azonban nem kapta meg az elfogadáshoz szükséges kétharmados többséget, s így a korábbi területi határok változatlanok maradtak. A szavazás eredményének közzététele után dr. Harmati Béla püspök huszonkét zsinati kiküldöttel együtt felállt és kivonult az ülésről. Ilyenre mindeddig nem volt példa.

Meg kell említenem haramadik kimagasló eseményként egyháztörténelmi jelentőséggel azt, hogy az Evangélikus Világösszevétel és a Római Katolikus Egyház október 31-én, reformáció ünnepén a németországi Augsburgban (Ágostában) ünnepélyes közös Istentiszteletet tartott, amelyen visszavonásra került a trenti zsinaton hozott, a reformáció központi tanítására vonatkozó kiátkozás, illetve az evangélikus egyháznak a hitvallási iratokban foglalt, a katolikus egyház tanítására vonatkozó kiátkozása. Aláírásra került a megigazulástanról való közös nyilatkozat is, ami nagy előrelépést jelent az ökumenizmus hosszú és rögös útján.

Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész

ÜDVÖZÍTŐ SZÜLETETT NEKTEK

(Folytatás az 1. oldalról)

Nem az ajtó elé, hogy észre ne vegyék, s nem valami zúgba, hogy rejtettek legyenek, kell azokat a batyukat eldugdosni, hanem igenis oda kell vinni a betlehemi Kisdédhez; a pásztorok is azt tették, mert ahogy voltak, úgy kellett megtapasztalniuk, Ki is az az Üdvözítő, Akiben minden népek örömeiket lelhetik. Lehet, hogy elkap sokat közülünk az ünnep sekélyes ragadványainak a csábítása és ezzel igyekszünk elfedezni a batyukat, amiket lelkünkben, szívünkben hordozunk. De nem járunk sikerrel, mert követelik odafigyelésünket, azt, hogy meglássuk, mennyire mi távolodtunk el Attól, Akinek felpanaszoljuk, hogy tőlünk távolodott el, s Akiért, hogy a dolgok rendbejörjenek, előbb egyéni mivoltunkban, majd közösségeinkben is, nekünk kell sietnünk a képletes Betlehembe, az elmondott, felolvasott, meghirdetett igéből arra az ígéretes és nagyszerű találkozásra, amikor hittel és bizalommal ismerjük fel a Kisdédben az Üdvözítőt.

János apostol dramatizálta örökkévaló egyszerűsítésben ezt a Istenközelséget, amikor csak ennyit mondott evangéliuma első versében: Az Ige testté lett. Isten lett emberre, hogy önmagában és önmagán keresztül vezessen minket embereket azon az úton, melyen valóban megélhetjük emberi mivoltunkat annak legnemesebb, legtisztább, s legártatlanabb értelmében. Nem idealizálás ez, mert tudnunk kell, hogy mi minderre

képtelenek vagyunk. Karácsony tehát nem tőlünk függ, hogy az ünnep szép, kedves, megható, színes, gyertyafényes, vagy ajándékokkal telített-e. A külsőségekre adhatunk ugyan, de meg kell engednünk éppen Istennek, hogy a karácsonyt Ő tegye karácsonnyá. S ha már már hallottuk és meg is hallottuk azt a fényességben zengő szép szöveget, akkor szívveljünk is meg, izlelgessük a szavakat és értelmüket, ahogy a 34. Zsoltárhangsúlyozza felénk az Úr jóságát, az Ő közelségét.

Hát senki nem írhatja elő, hogy pontosan kinek milyen is legyen az ünnepe, hol kezdje, hol fejezze be, s a kettő között mit, mivel töltsön ki. Mert a batyukon lévő csomók ilyenkor oldódnak meg, s kiröppen azokból sok emlék, a sok élmény, a jó is, meg a rossz is, s csak felszakad a sóhajtás a mélyből mindenfelé. Mégis ilyenkor hangzik legszebben, legerősebben, legbiztatóbban az az üzenet, amire tulajdonképpen mindenki vágyik minden sóhajával, hogy van Üdvözítő, hogy van öröm, hogy ott Betlehemben megszületett és a mi betlehemi szívünkben is megszülethetik Az, Aki Immanuel. Vagyis, hogy éppen ebben a mi világunkban, ebben a mi bajunkban, ebben a mi gondunkban, betegségünkben, egyedüllétünkben, elárvultan, és hazátlanul, de jódolunkban éppúgy, ma és mindenkor velünk van az Isten, az Úr Krisztus, Akinek az a jele, hogy bepólyálva fekszik a jászolban. bb

A.M.E.K. TAGSÁG

“Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia tagságát olyan . . . magánszemélyek alkotják, akik a Konferencia hitvallási alapjával egyetértenek és a Konferenciában való tagságukat igénylik.”

Szívesen hívjuk hittestvéreinket, hogy a Konferenciában tagságot vállaljanak: így tölti be ez a szervezet rendeltetését, mint az északamerikai magyar evangélikusok szórványközössége. Az évi tagsági díj \$20 (US vagy kanadai), mely magában foglalja az *Erős Vár*-ra való előfizetést is. Csekket “tagság” vagy “membership” megjelöléssel a lap nevére és címére szíveskedjenek küldeni. Aki 2000-re megújítja előfizetését, gondolja, meg, nem lenne-AMEK taggá. Aki pedig már előfizetett 2000-re és AMEK tag kíván lenni, szíveskedjék pótlólag beküldeni US\$14-t vagy CA\$10-t tagsága érvényesítésére.

Emlékeztetjük az AMEK tagokat, akiknek 1999-cel lejár a tagságuk, hogy azt megújítani szíveskedjenek. A lap címszalagján a törzsszám utáni “M” betű jelzi az AMEK tagokat.

A DÉLVIDÉKI MAGYAR EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE

I. A két világháború között

Az I. világháború végével széthullott az Osztrák–Magyar Monarchia, s Trianonban Magyarországot szétdarabolták. Az elorzott területekre új államok telepedtek. Megalakult a szerb–horvát–szlovén királyi Jugoszlávia. Ennek területén, beleértve a Bácskát a Bánságot, és a Szerémséget is, magyar-, német-, s tótajkú evangélikus hívek éltek szervezett gyülekezetekben, de most már elvágyva a korábbi magyarhoni Egyetemes Evangélikus Egyháztól.

Ezek a gyülekezetek 1918-ban ún. Evangélikus Közösségbe tömörültek, amelynek a Közigazgatási Bizottság volt belgrádi székhellyel a legfőbb irányító szerve. 1920-ban ebből az Evangélikus Közösségből kiváltak a tótajkú gyülekezetek és létrehozták az ún. tót evangélikus esperességet. Kivonat a szabadkai ág. h. ev. egyházközség 1920. augusztus 22-én megtartott rendkívüli közgyűlésének a jegyzőkönyvéből: "Külön tót esperesség felállítása. A hozzászólások után a közgyűlés az alábbi határozatot hozta: Az eddigi egyházi szervezet megbontása először céltalan, mert az új egyházi alkotmány bizonyára magával hozza az egyházi hatóságok revízióját, és másodsorban káros, mert az új egyházi alkotmány kivívásáig a hívőket idő előtt megosztva az egységben rejlő erőt áldozza fel. Éppen ezért az egyházközség a fejlemények bevárását javasolja és a tót esperesség felállítását az idő szerint nem pártolja."

Mégis 1921. június 30-án az Ópázován (Szerém vm.) megtartott zsinaton kikiáltották az önálló Tót Ág. H. Ev. Egyházat, arra hivatkozva, hogy megőrizhessék nemzeti öntudatukat, anyanyelvüket, evangélikus hitüket, mert a többnemzetiségű Evangélikus Közösségben ki lettek volna téve az elmagyarosításnak és elnémetesítésnek. Idézet a "Hlásnik" c. tót evangélikus lap 1996 június számából: "A délvidéki tótság a szülőföldtől távol rekedt, az anyaországtól elvágyva, kisebbségben. Szükségét érezte annak, hogy az adott körülményeken belül megszerveződjék, mert ellenkező esetben a megsemmisülés veszélye fenyegette volna. Asszimilálódtak volna a többi ittélő nemzetiségek között, akik sokkal tömegesebben voltak. A megalapított Tót Evangélikus Egyház lett hivatva arra, hogy az adott helyzetben a tót nemzetiségűek megőrizhessék evangélikus hitüket, anyanyelvüket, s őseik hagyományát. Mindez 1921. június 30-án lett valósággá Ópázován. Az eltelt 75 esztendő alatt nem fenyegette a tótokat az elnémetesítés és elmagyarosítás veszélye, mint ahogy ez a múltban volt."

A nemsláv, azaz német és magyar esperességek 1921. december 7-én Belgrádban megtartott értekezletén kimondták az eddigi Közigazgatási Bizottság megszűnését. Kivo-

vághyta és elfogadta az ÁGOSTAI HITVALLÁSÚ EVANGÉLIKUS KERESZTYÉN EGYHÁZ alkotmányát. Ehhez az egyházhhoz a nemsláv, vagyis magyar és német eprességek tartoztak Szerbia és a Vajdaság (Bácska, Bánság, Szerémség) területén. Ez az egyház így egészen 1945-ig létezett és szolgált magyar- és németajkú evangélikusok üdvösségére és Isten dicsősé-

A délvidéki magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus KeresztyénEgyház területi elhelyezkedése a Bácska–Bánság térségben a gyülekezeti központok megjelölésével, Újvidéket és Belgrádot nem tekintve.

nat a nemsláv eprességekbe megküldött jegyzőkönyvből: "Eszerint az eddigi Közigazgatási Bizottság megszűnt Jugoszlávia nemsláv eprességeire nézve. Az esperességek átmenetileg a belgrádi evangélikus lelkesi hivatalt bízták meg a közigazgatás vezetésével."

Ezen az értekezleten új Közigazgatási Bizottságot választottak meg a nemsláv, tehát német és magyar esperességek fölé, amelynek a közigazgatáson kívül feladata volt az egyházi zsinat előkészítése, valamint új egyházi törvények megalkotása.

Ez a zsinat 1930. november 10-én ült össze Újverbászon (Bács-Bodrog vm.) és jó-

gére. [Folytatása következik: II. rész, A meggyöngült egyház szolgálat.]

Dolinszky Arpád szuperintendens írásából

* * *
Emlékeztetjük olvasóinkat a múlt számunkban megjelent "Vajdasági levél"-re, melyben az 1971-ben erőszakkal megszüntetett és 1998-ban újjáalakult egyház sivár körülményeit vázolták. Az újraindulás megsegítésére, s a koszovói háború okozta inség kiküszöbölésére kérünk és közvetítünk adományokat. Ezeket, kérjük, "Délvidék" jelzéssel Hungarian Conference – ELCA névre és 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505 címre küldeni. Köszönjük!

Előfizetésekről

Minden előfizetést és felülfizetést a beküldő értesítése szerint könyvelünk el. **Többre azonban, mint három évre szóló előfizetést nem fogadunk el; az így előálló "maradékot" adománynak tekintjük.** Ha a beküldő nem jelez semmit, a beküldött pénzt legfeljebb háromévi előfizetésnek (figyelembe véve a hátralékot is) és esetleges adománynak számoljuk el. Az adományt felsoroljuk, az előfizetés állását a címszalagon jelezzük. Sz.

Kedves Olvasóinknak örömmel teljes, áldott karácsonyi ünnepeket és kegyelemben gazdag, békés új esztendőt szeretettel kíván

– a Szerkesztőség és az AMEK tisztikara.

HŐSÖKRE EMLÉKEZTEK:

A BUDAPESTI EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUM HŐSI HALOTTAIRA
A IX. FASOR NAPON, 1999. OKTÓBER 2-ÁN

Tisztelt Igazgató Úr!

Tisztelt kollégák, faszori öregdiák barátaink!

Kedves fiatal faszori diákok!

A második évezred utolsó tanévében, gimnáziumunk újjászületésének tízéves évfordulóján azzal a kegyeletes szándékkal gyűltünk össze, hogy megemlékezzünk azokról a volt tanároinkról és iskolatársainkról, akik a XX. század két nagy vérzivataru során, az első és második világháború lövészárkaiban és csataterain, a koncentrációs és hadifogoly táborokban, a légitámadások, üldöztetések, és menekülések során veszítették fiatal életüket.

A két világháború tragikus eseményei mind megkövetelték a maguk áldozatát. Kiért és miért? — kérdezhetnénk a sok értelmetlen halált látva. Bár a "mi lett volna, ha..." elmélkedés senkit föl nem támaszt és a mai tényeken semmit sem változtat, mégis, a történelmi tisztánlátás és a jövőre vonatkozó tanulság levonása érdekében a történelem feladata lesz annak a megállapítása, hogy mindezekért kik a felelősek. Az első világháborút lezáró, az emberiség újkori történelmének legszégegyteljesebb és legkegyetlenebb, büntető jellegű békediktátumával széttepett drága Hazánk — Glatz Ferenc gondolatával élve, — nemcsak területeket, hanem magyarokat veszített.

Elveve elfogadhatatlan és politikailag hibás az olyan békeszerződés, amely egyes országokat büntet, másokat jutalmaz, mint ahogy az Európában 1920-ban történt. Láthattuk, a győztes hatalmak a versaillesi Trianon kastélyban ránk kényszerített, bosszúállóan rövidlátó politikával hogyan ültették el a Kárpátmedence ezer éven keresztül egymással békében élt népei között az addig soha nem tapasztalt mérvű gyűlölködést, íróasztalok mellett hogyan téptek szét falvakat, városokat, és családokat, sok esetben meghamisított térképekre húzott vonalakkal, hogyan reszkettek a megjutalmazott államok a megbüntetett országokban várható irredenta revansizmustól, és, minthogy a félelem gyűlöletet szül, hogyan vezetett a bűnösen elhibázott büntető politika az újabb világháborúhoz, s hogyan áldozott fel Titeket, hősi halált halt faszorista tanáraink és diáktársaink.

A hírközegekben és egyéb fórumokon ma már egyre nyíltabban hangzik el az az addig agyonhallgatott megállapítás, mely szerint a második világháború oka a Versaillesben kikényszerített békediktátum, melyet józan fejjel tudomásul lehet venni, de lelkiileg belenyugodni és elfelejteni soha. Hiszen ma már egyre világosabb, hogy ok-okozati összefüggés van a két világháború közötti politikai, diplomáciai, és katonai események között.

Ti, elesett tanáraink és diáktársaink, nem voltatok tanúi annak a több évtizedes idegen

megszállásnak, amely 1944 tavaszán kezdődött és a háborús események során egy másik állam hadserege által folytatódott mintegy negyvenhét évig, azaz 1991 júniusáig. Csak akkor vált lehetővé, hogy Hazánk függetlenségének visszanyerése után a második világháborúban elesett katonák, munkaszolgálatosok, és két hadsereg által is halálba hurcolt fegyvertelen polgári személyek iránti kegyeletből addig tiltottnak minősülő, hősi emlékműveket állíthassunk, meggyalázott sírokat rendbehozzunk, és Rólatok, addig tabuként kezelt, agyonhallgatott áldozatokról egyáltalán említést tehesünk. Ugyanis az elnyomó rendszer még a gyászoláshoz való jogunkat is elvette, a Rólatok való megemlékezést komoly büntetés kockázatának terhe mellett tiltotta. S noha az elnyomó rendszer reméljük örökre véget ért, még ma sem tehetjük meg — egyes államok érzékenységére való hivatkozással —, hogy június 4-ét, a Hazánkat feldaraboló trianoni békediktátum aláírásának az évfordulóját nemzeti gyásznappá

nyilvánítva, házainkra kitűzzük a fekete lobogót, amíg csak Magyarország fennáll.

Ez az emlékmű [ti. a gimnáziumban felállított hősi emlékmű] hirdesse valamennyiőtök dicső áldozatát és mementóul szolgáljon az utókornak azzal a figyelmeztetéssel, hogy drága Hazánkba soha ne kelljen újabb háborús emlékműveket állítani, mert újabb háború egyet jelentene az amúgyis egyre fogyó lakosságú országunkban a nemzethalállal.

Ezalkalommal, az elmúlt évekhez hasonlóan, ismét kérjük a Mindenhatót, hogy a magyarság ne kerüljön a hunok, a gepidák, a longobárdok, s az avarok sorsára, hanem áldja meg az élőket és a holtakat, és őrizzen meg minket minden kártól és veszedelemtől, hiszen eddigi történelmünk során rászolgáltunk az isteni kegyelemre, mert — a költőt idézve — "megbűnhődte már e nép a múltat s jövődőt".

Hősi halált halt barátaink! Emléketeket megőrizzük és Reátok gondolva ennek szimbólumaként helyezzük emlékművetekre a kegyelet koszorúját.

Simon Róbert, ny. főiskolai tanár, a Volt Növendékek Egyesülete alelnöke.

Nyugdíjast és jubilánst köszöntünk!

Szeretettel köszöntjük "új" állományában az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia egyik lelkésztagját, Nt. Molnár Józsefet, aki ez év júniusában 40 évi aktív lelkészi szolgálat befejeztével vonult nyugalomba.

Molnár József 1932. február 14-én született Pittsburghban, Molnár József és Üveges Ágnes gyermekeként. A hazelwoodi magyar környezetben nőtt fel, a család az egykori Első Magy. Evangélikus Egyház tagja volt. A Gettysburg Kollégiumban alapfokon, majd a gettysburgi Evangélikus Teológiai Intézetben magiszterfokon nyerte el egyetemi képzettségét, lelkészi képzését. 1959-ben, az

akkori "United Lutheran Church in America" New Jersey Egyházkerületében szentelték fel. Felszentelése előtt 1958 augusztusában kötött házasságot Bonnett Elainnel; három gyermekük, Wrennérné Molnár Irene Vermontban, Irwinné Molnár Rachael New Jerseyben, s Molnár Andrew Ohioban él. A nagyobb családhoz tartozik unokája, Wrenner Rylee, s három testvére, Nt. Kuhre Esther Ohioban, Gunia Deborah Kaliforniában, s Molnár Judith Pennszilvániában.

Molnár József lelkészi szolgálatát a negyven év alatt két gyülekezetben végezte: a newbrunswicki (NJ) Első Magyar ("Mennybemenetel") Evangélikus Egyházban 1959-től 1966-ig, majd a phillipsburgi "Kegyelem" Evangélikus Egyházban 1966-tól nyugalmabavonulásáig. Szolgálat idején, többek között, élénk kapcsolatot ápolt, és ápol ma is, a magyar honi evangélikus egyházzal lelkészbarátain keresztül. Persze nem teljes ez a nyugalmi idő: New Jerseyben és Pennszilvániában szívesen végez, ahogy szükség mutatkozik, helyettes lelkészi szolgálatot.

A nyugalmi évekre feleségével Bethlehembben (PA) telepedtek le, s amikor kedvük támad és alkalmuk adódik, utazással is kitöltik idejüket.

Lelkésztestvérünk különösen büszke magyar származására, s nagyra értékeli a magyar kultúra kincseit, a nyelvet, a zenét, hogy a konyhaművészetet ne is említsük. S ha "hagyja magát rábeszélni", a zongorán sorozatban csendül fel hallgatókat, csárdásokat, klasszikus műveket egyaránt.

Nagytisztelétű Urra és családjára Isten áldását kívánjuk, élvezzenek sok nyugalmi évet egészségben és békességben! ☑

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA
2000. JANUÁR 15-ÉN

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$6 a year by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEVKo@aol.com. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkekért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadában és egyéb külföldön évi 8 US dollár, tengerentúli légipostán évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corporation, 6908 Engle Rd., Middleburg Heights, OH 44130. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címre küldendő.

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

ORDASS DOKUMENTUMOK A TÖRTÉNETI INTÉZET LEVÉLTÁRÁBAN

Köztudott, hogy a kommunista ideológia azt a hamis tudatot igyekezett az emberekbe oltani, hogy a vallás ópium, melyre semmi szükség nincs, előbb-utóbb el fog halni, s ennek érdekében az egyházak megsemmisítésére mindent el kell követni. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy ez a cél nem érhető el, az egyházak a legteljesebb állami ellenőrzés alá kerültek.

A budapesti Történeti Intézet őrzi a titkoszolgálatok III/III-as, az állambiztonsági szervek bizalmas iratait. A közelmúltban D. Ordass Lajos püspökre vonatkozó mintegy félszáz titkos dokumentumba betekintheztem, részben az "Objectum" dossziében, részben a "Külföldi protestáns szervezetek leleplezésével hazánk ellen folytatott ellenséges tevékenység felderítése", valamint a "Behatolási csatornák átfogása" címszó alatti gyűjtődossziékban található. A hálózati jelentések különböző fedőnéven szerepelnek.

Ezúttal Ordass Lajosnak, illetve a magyar evangélikus egyházi delegációnak az Evangélikus Világszövetség 1957. évi minneapolis nagygyűlésével foglalkozó mintegy tizenöt oldalnyi anyagáról szeretnék röviden említést tenni.

A jelentés az 1957. július 28-i elindulástól a szeptember 9-én történt visszaérkezésig részletesen beszámol arról, hogy a delegáció tagjai naponta kikkel találkoztak, hol fordultak meg. Megemlíti, hogy Ordass Lajos tartotta a megnyitó Istentiszteletet hatalmas hívősereg előtt és másodszor is alelnökké választották. Tárgyilagosan állapítja meg a jelentés, hogy "a küldöttség megjelenése jó hatást gyakorolt a világ evangélikus közvéleményére. Eloszlatta azokat a híreket, hogy a magyar evangélikus egyház nem végezheti szabadon szolgálatát." Ez az akkori tényeknek meg is felelt, csak a püspök hazatérte után igyekezett a forradalom alatt fellélegző

egyházat újra rabigába hajtani az államhatalom.

Egy Virág nevű ügynök 1957-ben feladataul kapta a Minneapolisban megrendezett világszövetségi gyűlésen résztvevő magyar küldöttség ténykedésének a leírását. A jelentést ellenjegyző V.J. százados kifogásolja, hogy a jelentés "nem tesz említést az egyéni szereplésekről". A jelentésből az is

Jézus Krisztus testében vállalta betegségemet

"Az Ige testté lett, itt élt közöttünk, és látuk az Ő dicsőségét, mint az Atya Egyszülöttjének a dicsőségét" (János 1:14).

Földünkön hatalmas változások mentek végebe közel 2000 év alatt, a betegségek fajtái is változtak, de változatlan életünk kiszolgáltatottsága a különféle betegségek kapuin besurránó halálnak. Egyetlen örömteli változatlan tény van: A Krisztusban megjelent szeretet.

Testet öltött. Az örök Ige jelent meg testben. Nemcsak magára öltötte, mint ruhát, hanem egészen emberré lett. Magában hordozta a gyermekkor gyengeségét, a szülői melegség szükségét, a testi éhség és szomjúság igényét, a fájdalom kikerülése vágyát ("ha lehetséges múlték el tőlem e keserű pohár"), a teljes elhagyatottság pillanatát ("Istenem, miért hagytál el?"). Jézus testté lételeével testvérünké lett. Testünket hordozta, de jászolbölcsője felett a kereszterenda már keresztjét jelezte. A kereszthordozásban is testünké és vérünké lett, vagyis testvérünké. Testi erőtlenségünkben, kórház betegágyán lehet imádkozni: Köszönöm, Jézusom, hogy testté lettél és hordozod, ma is hordozod betegségemet és szíveden viseled gyógyulásomat. Add, hogy mindig érző szívvel tudjak betegtársaim és otthon családtagjaim felé fordulni, mert a kőszívnek nincsenek érzései.

ALÁÍRÁS OKTÓBER 31-ÉN

A megigazulástan vonatkozásában létrejött evangélikus-katolikus egyezményt, az un. Közös Nyilatkozatot, miután a főszöveghez záradékot és függelékét is csatoltak magyar ázatul, hivatalosan október 31-én a németországi Ágostában (Augsburg) írták alá az Evangélikus Világszövetség és a Katolikus Egyház képviselői. Az aláírók evangélikus részről Krause Christian püspök, EVSZ elnök, dr. Noko Ishmael, EVSZ főtitkár, és az alelnökök, dr. Anderson George amerikai püspök, D. Filo Julius tót püspök, Ishaya Parmata presbiter Nigériából, Kirch-

heim Huberto brazil egyházi elnök, dr. Kumari Prasanna lelkész, indiai egyházi főtitkár, s dr. Møgedal Sigrun Norvégijából. A Katolikus Egyház részéről az aláíró Cassidy Edward Idris bíboros, a Keresztyén Egységügyi Pápai Tanács elnöke és Kasper Walter püspök, a Tanács titkára volt. Az egyezménynek, ill. helyesebben a Közös Nyilatkozatnak az a veleje egyrészt, hogy az egyedül Krisztus általi, jócselekedeti érdemek nélküli üdvözülést ismerik el, s másrészt, hogy a Közös Nyilatkozatra vonatkoztatva a XVI. században egymásra kimondott átkokat többé nem tartják érvényesnek. Iwi

kitűnik, hogy a delegációt nagyszámú diszsidens kereste fel, s "feltehető, hogy megbízásokkal látták el", melyről a jelentés nem közöl többet. Ügynöki úton arról is tudomást szereztek, hogy a delegáció három tagja a külföldi magyarokkal való kapcsolat felvételét beszélte meg, de erről az eredeti jelentésben nincs említés.

Kilátás van arra, hogy az Ordass püspökre vonatkozó anyag, mintegy százoldalas tanulmány részletezésében a közeljövőben megjelentethető lesz.

Dr. Boleratzky Lóránd, ny. ügyvéd, egy. tanár

Közöttünk élt. Azt mondják: lakva lehet megismerni egymást. Jézus nem párhetes turizmusra jött ide, hanem itt született, itt élt 33 évet, itt halt meg kínos halállal, és nem hagyta faképnél még menekülő tanítványait sem: "Veletek vagyok a világ végéig". Isten Fia, Aki nemcsak az ételt és italt ízlelte, hanem a kereszten "kiitta" a halál keserű poharát, velünk van! Ebben a bizonyosságban olvashatjuk ezeket a sorokat betegszobánkban és élhetünk otthon is, hogy Jézus nemcsak "élt közöttünk", hanem küzdelmeinkben ma sem hagy el minket.

Láttuk az Ő dicsőségét. Isten dicsőségének látása a prófétából félelmet váltott ki: Jaj nekem, elvesztem (Ézsaiás 6:5). A pásztorokban a bethlehemi fények, az Úr dicsősége kiváltottak a félelmet (Lukács 2:9). Az angyali híradás eloszlatta ezt, lábra állította őket, hogy személyesen megláthassák a jászolágy gyermekében az Üdvözítőt. Betegágyon szívünkkel csak Krisztusban láthatjuk meg a szeretet Istenét! – Egy kisfiú a kertben madárfiókát látott a fa alatt. Visszavitte a fészekbe, de a többi madárka, meglátva a fiú fejét, ijedten röpködött ki a fészekből, és a macska elragadta őket. Síró gyermeküknek a szülők ezt mondták: Madárrá kellene lenned, hogy madarakon segíthess! – Isten dicsősége az emberré lett Krisztusban valósult meg. Istenünk testté lett Jézus Krisztusban, hogy rajtunk, embereken segítsen, bűnből szabadítson, és megmentsen a kárhozat "karmaiból" örök örömré!

Szimon János, győri ev. lelkész

IMÁDKOZZUNK!

Istenünk! Hálát adunk, hogy beteljesítetted prófétáid minden ígértét Betlehemben, Mária gyermekében. Add, hogy egyszerű pásztorokkal, angyalaid fényes seregével, s a teremtett világgal együtt dicsérjük Nevedet, mert békét hoztál a földre és jóakaratot tanúsítottál az ember iránt, a Te szent Fiad Jézus Krisztus által. Ámen.

TANÍTS BÖLCS SZÍVHEZ JUTNUNK

NYITÓ ÁHÍTAT AZ AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS KONFERENCIA
28. BIENNÁLIS KÖZGYÜLÉSÉN, 1999. NOVEMBER 14-ÉN

IGEOLVASÁS: ZSOLTÁR 90:1-8,12 ÉS MÁTÉ 25:14-30

Kedves Testvéreim az Úrban!

Az élet rövid. Az ember múlandó. Ezt naponta tapasztaljuk. A texasi Yoakumban szolgálom a Szentkereszt Evangélikus Gyülekezetet már kétésfél éve. Évente 17–20 alkalommal kell temetést végeznem: a halállal hát gyakran találkozom, de az emberi múlandóság kérdése még mindig újból megdöbben.

Nemcsak az emberi élet ilyen, hanem az emberi kéz alkotásai is. Könyvek, festmények, építészeti csodák, mind egyszer a por martalécai lesznek. Bizony az Amerikai Magyar Evangélikus Konferenciában is sokszor felvetődik a gondolat, meddig találunk erőt a szolgálatra, meddig küszködünk, mikor lesz majd túlságosan nagy a feladat...

A mai zsoltár múlandóságunkra emlékeztet, de arra is, hogy teremtő Atyánk örök hajlékunk nemzedékről nemzedékre. Ő az Örökkévaló, Akibe kapaszkodunk és Aki erőt ad nekünk ebben a múlandóságban. Ma kéréssel fordulunk Urunkhoz: Taníts ügy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!

Mi az a bölcsesség, mely segíthet útunkon, mely jelentőséget adhat röpké életünknek? Úgy hiszem, a talentumokról szóló beszélgetés megvilágítja a kérdést. Eszerint bölcs az, aki szorgalmas munkájával és törekvésével Istent és az Ő teremtményeit szolgálja. Bölcs az, aki többszörösét adja vissza az Úrnak, mint amit kapott.

Nemrég olvastam egy rövid népmesét, mely úgyszintén szorgalomról beszél:

Egy idős gazda már jó ideje egy igába fogott egy fiatal ökröt és egy öreg öszvért, s így szántott. Elég keményen hajtotta őket.

Egy nap a fiatal ökör ezt javasolta az öszvérnél: "Tudod mit, tetessük magunkat betegnek. Így majd egy kicsit pihenünk ma talán" De az öreg öszvér ezt válaszolta: "Nem, el kell végezni a munkát, mert a nyár rövid."

Az ökör bizony beteget játszott, és a gazda hozott neki friss szénát és kukoricát. Hát mikor az öszvér visszajött a szántóföldről, az ökör érdeklődött, hogy is ment minden.

"Nem végeztünk nagyon sokat", mondta az öszvér, "de azért egy jó darabot befejeztünk." Az ökör megkérdezte: "És mit mondott a gazda rólam?" "Semmit", mondta az öszvér.

Másnap az ökör újra a beteget játszotta. Hát mikor az öszvér kifáradva jött vissza mezőről, az ökör megkérdezte: "Na, hogy

ment a munka?" "Jól, gondolom", válaszolt az öszvér, "de nem sokat végeztünk." A fiatal ökör megint megkérdezte: "És mit mondott a gazda rólam?"

"Nekem semmit", válaszolta az öszvér, "de hazajövet megálltunk a mézárósnál és övele jó hosszan beszélgetett rólad."

A bölcs ember nem viselkedik majd úgy, mint ez a lusta ökör, sem mint harmadik szolgáló, aki eltemette a talentumot a földbe, pedig tudta, hogy az ura szigorú és kemény ember, aki ott is arat, ahol nem vetett. A bölcs ember szorgalmasan bánik azzal, amit az Úr rábízott – földi javaival, adottságaival... ezzel a Magyar Evangélikus

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk az 1999. október 1-e és november 27-e között vett többféle adományt:

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel (a következő számtól az adakozó neve után csak lakhelye államát jelezzük):

\$100: Czokoly Júlia (Euclid OH), Tessényi Kornél (The Woodlands TX). **\$30:** Tomaschek László (Fairview Pk. OH). **\$25:** Özv. Juhász Imréné férje, Nt. Juhász Imre emlékére (Cleveland OH). **\$24:** Jókay Edit (Wilmette IL), özv. Varga Lajosné (Park Ridge IL). **\$20:** Szeless György (Concord OH). **\$12:** Özv. Elek Istvánné (Milford PA). **\$10:** Özv. Szikora Györgyné (Rocky River OH). **\$8:** Dandy Imréné (Pt. St. Lucie FL). **\$4:** Balogh Emma (Buffalo NY), Beck Mária (Warrensville Hts OH), Nagyványi Fekete Miklós (Toms River NJ). **\$3:** Nagy Károly (Fairfield CT). **\$2:** Ferencz Amália (Passaic NJ), Halászi Lászlóné (Pueblo CO).

• AMEK TAGSÁGRA

2000: Özv. Szikora Györgyné (OH), Tomaschek László (OH).

• A DÉLVIDÉKI MAGY. EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÁMOGATÁSÁRA

\$100: Temesi István (OH). **\$6:** Dr. Déry Béláné (OH).

• A KONDOROSI EV. TEMPLOMRA

\$100: Must Mihályné a Hankovszky és Brnák családok emlékére (ON).

• EGYHÁZI ISKOLÁKRA

Bp.–Deáktér, **\$18:** Valentyenyi Éva (FL).

Szíves tájékoztatásul: Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat Erős Vár névre és P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038 címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi iskolaügy javára és alkalmilag — akár adományozók által is — meghatározott egyházi szükség enyhítésére szívesen továbbít

Konferenciával, mely reánk van bízva.

Tanítson Urunk ma és életünk minden napján, hogy minden pillanat ajándék és minden napkelte új lehetőség. Tanítson arra, hogy hűséggel, köszönettel, bátor szívvel, Istenfélelemmel, és bölcseséggel szolgáljuk, és gazdag termést hozunk Neki naponta.

Imádkozzunk! – Urunk, a Te néped előtted áll, könyörögve, hogy taníts bennünket megbecsülni rövid napjainkat, s hogy életünkkel, mivelünkkel Téged szolgáljunk. Ezzel az imával, fohással kezdjük mai közgyűlésünket, Neked ajánlva szívünket, kezünket, elménket, munkánk gyümölcsseit. Legyen mindez a Te dicsőségedre. Ámen.

Rigneyné Szántó Ildikó ev. lelkész, jegyző

*Az Amerikai Magyar Evangélikus Közgyűléséről — anyagtorlódás folytán — legközelebbi számunkban hozunk ismertetést.

adományokat. Csekket vagy pénzesutalványt Hungarian Conference–ELCA névre s 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505 címre kell küldeni. A csekken kérjük az iskolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktér, Fásor, Győr, Nyíregyháza, Orosháza, Sopron) vagy a segélyadomány célját megjelölni. Minden adománnyért előre is hálás köszönetet mondunk. ☐

Szerkesztői hírek

• Nt. Szimon János, győri ev. lelkész a hit és betegség viszonyáról írt cikksorozatát lapunk olvasói javára bocsátotta. Ezt hálásan megköszönjük. A sorozatjellegét, nem napi- vagy hetilap lévén, kéthavonkénti megjelenéssel sajnos nehéz lesz érzékeltetni.

• A délvidéki magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztény Egyház történetét is négy részletben kell hoznunk terjedelme miatt. Az egyház helyzetének az ismertetésével olvasóinkat adakozásra buzdítjuk, hogy újraindulásának nehézségein, s egyben a koszovói háború folytán elszorítottak inségek kiküszöbölésén segítsünk. Adományokat "Délvidék" megjelöléssel Hungarian Conference – ELCA névre és 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505 címre szíveskedjenek küldeni.

• Engedjék meg olvasóink, hogy az óévről újévre való váltás mesterségesen felkorba-csolt, lázas izgalomban ne vegyünk részt, két okból. Az egyik, hogy a harmadik évezred matematikailag csak a 2001. évvel kezdődik, tehát a második évezred csak jövőre fejeződik be. A másik, ha másként illenék számolnunk, hogy akkor már legalább három éve észrevétlenül benne vagyunk a harmadik keresztyén évezredben, mert réges régen hiba történt: Krisztus nem az "A.D." évben született, hanem, ahogy hozzáértő tudósok kiszámították, kb. 4–6 évvel korábban. De azért a 2000. évre mindnyájuknak áldott és békés újesztendőt kívánunk! ☐

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• Balatonfüreden új templomot, Nagyvelegen és Lébényben új lelkészlakot, Orosházán új elemi iskolai és gimnáziumi célú iskolaépületet, Bp.–Bécsikaputéren külsejében, Maglódon, Pogányszentpéteren, Rákoshegyen teljesen felújított templomot, Rozsréten új harangot vett ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet. Nyíregyházán az egykori Tiszai Egyházkerület volt püspökének, Túróczy Zoltánnak a beiktatása 60. évfordulóján a püspök lakóháza emléktáblát és új kollégiumi épülethez alapkövet helyezett el a gyülekezet, illő ünnepség keretében. Bp.–Fasorban a templom szentélyét díszítő színes öloműveg ablakokat, új harangot, s a torony csúcsára új zárokövet szenteltek fel.

• A révfülöpi új Evangélikus Oktatási Központban megtartották az evangélikus értelmiségiek első konferenciáját, melyen az egyik témakörben az "értelmiség" meghatározásáról, s a másikban az egyház tájékoztatási szolgálatáról volt élénk eszmecsere.

• Az egyház és az állam összetartozásának a kérdését taglalta dr. Sömjén Zoltán, az egyházi kapcsolatok helyettes államtitkára egy, az egyházi iskolák tárgyában tartott konferencián. Többek között kijelentette: "Szent István óta fennáll az tagadhatatlan igazság, hogy ami jó az országnak, az jó az egyháznak, és ami jó az egyháznak, az jó az országnak is".

• A bp.–deákteri ev. templomban ünnepelték meg az iskola egykori növendékei az 1949-ben államosított, volt községi Gyurácz Ferenc Evangélikus leánygimnázium alapításának 100. évfordulóját. Csodaként említették, hogy az ötven évvel ezelőtt elrabolt egyházi iskola örökségét békében és szeretetben viszi tovább a világi utódiskola.

• A Szlovéniához csatolt Bodóhegyen a templomépítés 100., Keszthelyen a 70., Cinkotán fennállása 300., Bp.–Zuglóban a teológiai központ épülete felszentelésének 10. évfordulóját ünnepelte az ev. gyülekezet. A Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület alapításának 75., újraindulásának 10. évfordulóját ünnepelte meg.

• Az 1939-ben teológiai tanulmányokat kezdtek közül ötven jelentek meg a hatvan évvel ezelőtti indulásukra emlékező lelkészek. Közöttük volt Amerikai Magyar Evan-

gélíkus Konferenciánk egyik tagja is, a svájci Genfben élő dr. Pósfay György is.

• Novemberben többhelyütt is összejöveteleket tartottak a megigazulástanra vonatkozó evangélikus–katolikus Közös Nyilatkozat tárgyában A Keresztyén Ökumenikus Baráti Társaság rendezvényén dr. Hafenschner Károly ev. lelkész, c. egyetemi tanár ismertette a Közös Nyilatkozatot és beszélgetést indító bevezetést tartott dr. Bábel Balázs r.k. érsek és D. dr. Harmati Béla ev. püspök.

• Zászkaliczky Pál lelkésznek a teológus otthon igazgatói állásától való felmentése nem tekinthető véglegesnek, ahogy azt az előző számunkban tévesen jelentettük. Lapzártakor az Evangélikus Egyház Országos Bíróháza a felmentés megsemmisítésére beadott, s többszörös törvénytelenesre utaló fellebbezésre nézve még nem döntött.

• Meghalt Visontai Róbert volt budafoki ev. lelkész.

• Albertin Szmolár Attila, Maglódon Péter Attila, Ajkán Vajda István az ev. gyülekezet új lelkésze.

• A megigazulástanról szóló evangélikus–katolikus Közös Nyilatkozat aláírásával tartott ünnepségek keretében október 30-án az ágostai (augzburgi) Szent Pál templomban ígét hirdetett D. dr. Harmati Béla ev. püspök, s liturgiai szolgálatot végzett a bp.–deákteri Lutheránia Enekkar és a villányi-úti Szent Alberik Kórus.

• A budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen az idei tanévben teológia szakon 14, a hittanári szakon 16 hallgató kezdte meg tanulmányait (a 16 közül 3 Budapesten, kihelyezettként 3 Győrött, 10 Nyíregyházán tanul).

• Az év folyamán jelentős lelkészi jubileumokat ünnepeltek meg. Születésnapokat: 90 éves Fonyad Pál, Lehel Ferenc; 85 éves Nagy Tibor, Csepregi Béla; Biczó Ferenc, Veöreös Imréné, Sággy Jenő; 80 éves Tekus Ottó, Muncz Frigyes, Laborci Zoltán, Dubovay Géza, Matuz László, Szabó Gyula, Ferenczy Zoltán; 75 éves D. Terray László (Norvégia), Hulvey Sándor, Mezösi György, Alpár Geyza, dr. Fabiny Tibor, Bohus Imre; 70 éves D. Dóka Zoltán, Vértesy Rudolf, Trajtlér Gábor, Szimon János, dr. Karner Ágoston, Madarász István, Klucsik János, Pintér János, dr. Bodrog Miklós; 60 éves D. Szebek Imre püspök, Aradi András, Detre János, Baranyai Tamás. Lelkészsé szenteléseket: 70 éve Galát György; 60 éve Kovács Géza, Teke Zsigmond, Veöreös Imréné Macher Jolán 50 éve Bárány Gyula, Brebovszky Gyula, Szakál Árpád, Táborszky László, Vető Béla.

KANADAI OLVASÓINKHOZ!

A valutaárfolyam kényszerít arra, hogy lapunkra az előfizetési díjat évi 12 kanadai dollárban állapítsuk meg, azaz, amint mindig jeleztük, évi 8 US dollárban.

Kérjük így azt, hogy a 2000. évre szóló előfizetésüket — netán az előfizetési hátralékokat is — eszerint szíveskedjenek beküldeni: 8 US dollárt vagy 12 kanadai dollárt előfizetésül 2000-re és ugyanennyit mindenegyes hátralékos évre is. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia évi tagsági díja, amiben az előfizetés is benne van — 20 kanadai dollár — nem változik.

Szíves figyelmükért és megértésükért hálás köszönetet mond a Szerkesztőség.

MINDENKI VERBUVÁLJON!

Kérjük olvasóinkat, tekintettel széleskörű lelkészi és gyülekezeti hálózat hiányára, hogy szerezzenek olvasókat ismerőseik, barátaik közül. Feltesszük, hogy itt is, ott is élnek evangélikusok, "régiek", vagy akik mostanában kerültek ki Kanadába vagy az Egyesült Államokba. Küldjék meg nevüket, postacímüket. Mi pedig szívesen küldünk mutatványszámot részükre. Előre is megköszönjük ezt a lapot támogató fáradozást.

Szerk.

ESEDÉKES AZ ELŐFIZETÉS!

Kedves Olvasóink! Szíveskedjenek megnevezni a címszalagot. Ha azon az *Előfizetése lejár!* emlékeztetőt találják, kérjük, küldjék be előfizetésüket 2000-re s amennyiben vonatkozik, hátralékos előfizetésüket is egyenlítsék ki. Szerény kis lapunk, az "Erős Vár" 69. éve végén is igyekszik azon, hogy az Északamerikába szakadt magyar evangélikusokat közösségi kapcsolatban tartsa, az egyház ügyeiről tájékoztassa, s hitüket mélyítse. Tehát arra az igazán csekély előfizetési díjra nagyon szükség van, ha csak nyomda-, posta- és kezelési költségekkel számolunk. Sajnos nem mindenki fizet, de emiatt senkitől sem vonjuk meg a lapot. A lap szolgálata biztosítására azért kérünk még felülfizetéseket is. Különösen hálások vagyunk azoknak, akik alkalmilag ilyen felülfizető adományokat beküldenek.

Az évi előfizetés (naptári évre) az USA-ban \$6.00, Kanadából US\$8.00, tengerentúlról légipostán US\$15.00.

Szerk.

**ÖLTÉTEK FEL AZ ÚJ EMBERT,
AKI ISTEN TETSZÉSE SZERINT
VALÓSÁGOS IGAZSÁGBAN ÉS
SZENTSÉGBEN TEREMTETETT.**

EFEZUS 4:24

**ÍME, MOST VAN
A KEGYELEM IDEJE,
ÍME, MOST VAN
AZ ÜDVÖSSÉG NAPJA!**

2KORINTHUS 6:2

Ev. Élet et al.

GYÜLEKEZETI HÍREK

TORONTO

Lelkés: Bernhardt Béla főesperes

Templom: 116 Bond Street. Lelkészi hivatal (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel.: (216) 221-3178. Mb. felügyelő: Bottlik Józsefné; tel.: (416) 484-1540. Istentisztelet, július-augusztus kivétellel, a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

„Karácsony arra figyelmeztet bennünket, hogy emlékezzünk a világ sorsának fordulópontjára, a Krisztus által hozott megváltásra. S életünknek a Vele való személyes találkozása is emlékeztessen arra, hogy mik voltunk és mik vagyunk most. Hogy a vágy fölédrejen és növekedjen bennünk arra, hogy Isten gyermekeként éljünk e világban. Akkor otthonosan elfogadjuk helyünket, az Ő szemszögéből látjuk az élet fontos és apró kérdéseit, és naponkénti döntésekben is Őmellette maradunk, Ő fogja szolgálni és dicsőíteni az életünk.” (In: *Keresztszert.*) • Karácsonyi Istentiszteletünket úrvacsoraszóval december 26-án du. 4 órakor tartjuk meg. • A torontói magyar egyházak 31. ökumenikus áhitatára január 16-án du. 4 órakor az Egyesült Magyar Egyház templomában kerül sor. • 2000. évi rendes közgyűlésünket február 13-án, közvetlenül az akkor esedékes Istentisztelet után tartjuk meg. • Presbiterek szíves figyelmébe: A presbitérium január 15-én szombaton du. 4 órakor tartja legközelebbi ülését. • Isten áldása legyen mindnyájunk advent/karácsonyi ünneplésén és az új esztendőbe való belépésén. Erős vár a mi Istenünk! — BB.

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkes: Juhász-Shepherd Ferenc
Templom és lelkesi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet délelőtt 10 órakor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkesz otthoni telefonszáma: 941-2212.

Advent a várakozás ideje. Az Úr visszatérésére való vágyakozás nem csak kegyes álmodozás. Bizonyosak vagyunk a második advent (eljövetel) felől, mert volt első advent csaknem kétezer éve, és mert Krisztus ma is jön hozzánk, itt és most, az igében és a szentségekben. Isten népe ma a két advent között él, józan és vigyázó várakozásban, és örömmel készül Megváltója fogadására. Kint a világban tülekedés, szívtelenség, íjesztő árnyak, és sok minden más körülmény ellenére is: karácsony van. Mert ahol megszólal a karácsonyi evangélium, ott a zengő szó mögött felénk dobog Isten szeretető szíve. S ez a karácsony! Örvezzünk hát minden hívővel a mi mennyi Megváltónk születésén. • Adventi, összevont angol-magyar Istentiszteleteink sorozatát december 12-én és 19-én folytatjuk, de. 10 órai kezdettel. • Karácsonykor december 24-én, szentestén este 8 órakor lesz angol Istentisztelet Úrvacsorával; december 25-én, az I. ünnepen, és december 26-án, a II. ünnepen de. 10 órakor tartunk összevont angol-magyar Istentiszteletet Úrvacsorával. • Újévi Istentiszteletünket (angol-magyar) január 2-án tartjuk de. 10 órakor. • Betegeink számára Úrvacsorát szolgál ki a lelkipásztor. Hívjuk a 216-941-2212 telefonszámon a látogatás időpontjára nézve. • A közeledő 2000. év alkalmából szeretettel köszöntjük minden magyar testvérünket. Áldott karácsonyi ünnepeket és békességes, Istentől megáldott új esztendő kívánunk! — JSF

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkesz: Tamásné Molnár Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkesi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraszó minden hó első vasárnapján és az ünnepeken.

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2000. JANUÁR

1. Jézus neve ünnepe – Új év napja
Filippi 2:9-13 – Lukács 2:21
KARÁCSONY U. 2. VASÁRNAP

Heti ige: János 1:14

2. Efezus 1:3-14 – János 1: 10-18
3. Ézsaiás 43:16-19 – Márk 1:1-13
4. 5Mózes 33:26-29 – Márk 1:14-20
5. Filippi 4:10-20 – Márk 1:21-28

6. VÍZKERESZT ÜNNEPE

Efezus 3:1-12 – Máté 2:1-12

7. Kolossé 1:24-27 – Márk 1:29-45
8. Zakariás 8:20-23 – Márk 2:1-12
VÍZKERESZT U. 1. VASÁRNAP

Heti ige: Róma 8:14

9. Ap.Csel. 19:1-7 – Márk 1:4-11

10. Józsué 3:5-11 – Márk 2:13-17
11. Józsué 3:12-17 – Márk 2:18-22
12. János 3:22-30 – Márk 2:23-28
13. Máté 4:12-17 – Márk 3:1-6
14. János 10:31-38 – 1Timóteus 1:1-11
15. János 5:19-24 – 1Timóteus 1:12-20

VÍZKERESZT U. 2. VASÁRNAP

Heti ige: János 1:17

16. 1Korinthus 6:12-20 – János 1:43-51

17. Jeremiás 14:2-9 – 1Timóteus 2:1-7
AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT KEZDETE
18. Jeremiás 17:13-17 – 1Timóteus 2:8-15
19. Máté 19:3-19 – 1Timóteus 3:1-13
20. Máté 5:17-20 – 1Timóteus 3:14-16
21. 5Mózes 4:5-13 – 1Timóteus 4:1-11
22. Róma 3:19-22 – 1Timóteus 4:12-5:2

VÍZKERESZT U. 3. VASÁRNAP

Heti ige: Lukács 13:29

23. 1Korinthus 7:29-31 – Márk 1:14-20

24. Ézsaiás 19:19-25 – 1Timóteus 5:3-16
25. Ap.Csel. 10:21-35 – 1Timóteus 5:17-25
AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT VÉGE
26. János 4:5-14 – 1Timóteus 6:1-10
27. János 4:27-42 – 1Timóteus 6:11-21
28. Lukács 4:22-30 – 2Timóteus 1:1-12

29. Róma 11:13-22 – 2Timóteus 1:13-18

VÍZKERESZT U. 4. VASÁRNAP

Heti ige: Zsoltár 66:5

30. 1Korinthus 8:1-13 – Márk 1:21-28

31. 1Mózes 8:1-12 – 2Timóteus 2:1-13

2000. FEBRUÁR

1. Máté 14:22-33 – 2Timóteus 2:14-26

2. Jézus bemutatása a templomban
Zsidók 2:14-18 – Lukács 2:22-40

3. Ap.Csel. 28:1-6 – 2Timóteus 3:1-17

4. Dániel 6:20-28 – 2Timóteus 4:1-8

5. Ézsaiás 51:4-6 – 2Timóteus 4:9-22

VÍZKERESZT U. 5. VASÁRNAP

Heti ige: 1Korinthus 4:5

6. 1Korinthus 9:16-23 – Márk 1:29-39

7. Máté 13:36-43 – Titusz 1:1-16

8. Máté 13:47-52 – Titusz 2:1-15

9. Ezékiel 33.10-16 – Titusz 3:1-15

10. Lukács 12:54-59 – 2Mózes 1:1-22

11. Kolossé 1:12-23 – 2Mózes 2:1-10

12. Lukács 13:22-30 – 2Mózes 2:11-25

VÍZKERESZT U. 6. VASÁRNAP

Heti ige: Jeremiás 15:20

13. 1Korinthus 9:24-27 – Márk 1:40-45

14. 30. Zsoltár – 2Mózes 3:1-22

15. János 12:34-41 – 2Mózes 4:1-17

16. János 1:43-51 – 2Mózes 5:1-6:1

17. János 7:25-30 – 2Mózes 7:1-25

18. Máté 16:24-28 – 2Mózes 12:1-20

19. Filippi 3:20-4:1 – 2Mózes 12:21-33,51

VÍZKERESZT U. 7. VASÁRNAP

Heti ige: Dániel 9:18

20. 2Korinthus 1:18-22 – Márk 2:1-12

21. 41. Zsoltár – 2Mózes 13:17-22

22. Filippi 1:27-30 – 2Mózes 14:1-31

23. 1Mózes 6:9-22 – 2Mózes 15:1-21

24. Mátyás apostol emléknepje

Ap.Csel. 1:15-26 – Lukács 6:12-16

25. Máté 10:40-42 – 2Mózes 16:1-36

26. Lukács 17:7-10 – 2Mózes 17:1-16

VÍZKERESZT U. 8. VASÁRNAP

Heti ige: Márk 8:29

27. 2Korinthus 3:1-6 – Márk 2:13-22

28. Máté 13:10-17 – 2Mózes 18:1-27

29. 5Mózes 32:44-47 – 2Mózes 19:1-25

(L&WOV)

ERŐS VÁR
P O BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038
RETURN SERVICE REQUESTED

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?

PERIODICALS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO